

καί αἱ Ἀθῆναι, τὰ δὲ ἐν ταῖς ὀδηγίαις ταύταις ἐπισήμως ἐκφραζόμενα αἰσθήματα τοῦ ἐπισήμου τούτου Ῥωμαίου μαρτυροῦσι τρανότατα πόσον οἱ ἀνεπτυγμένοι καὶ ἑλληνικῆς παιδείας κάτοχοι Ῥωμαῖοι ἐσέβοντο τὴν χώραν ταύτην καὶ πόσον εὐγενῶς ἔκρινον περὶ αὐτῆς. Βεβαίως δὲν ἔλλειψαν Ῥωμαῖοι ἀγροῖκοι καὶ τραχεῖς βαρβαρικώτατα μεταχειρισθέντες τὴν γερασὴν καὶ σεβασμίαν χώραν, ὡς ὁ καταστροφεὺς τῆς Κορίνθου καὶ βάρβαρος τῆς Ἑλλάδος δουλωτῆς Μόμμιοι* οἱ πλείστοι ὅμως τῶν ἐξόχων Ῥωμαίων εὐλαβῶς πάντοτε προσηγάθησαν πρὸς τὴν πατρίδα τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ τὰ αἰσθήματα τῶν τοιούτων Ῥωμαίων ἐκφράζει κάλλιστα ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ Πλινίου, ἣν, ὡς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς Ἀθῆνας κατ' ἐξοχὴν ἐνδιαφέρουσαν καὶ μαρτύριον τρανὸν τῆς τῶν Ῥωμαίων μετριότητος οὖσαν, καταχωρίζομεν ἐνταῦθα ἐν μεταφράσει κατὰ τὸ πλείστον, τὸ τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρον μέρος αὐτῆς.

«*Πλίνιος Μαξίμω χαιρεῖ.*

»Ἡ πρὸς σὲ ἀγάπη μὲ βιάζει ὄχι νὰ σὲ διδάξω (διότι οὐδ' ἔχεις ἀνάγκην διδασκάλου), ἀλλὰ νὰ σὲ συμβουλευθῶ ἵνα ὅσα καὶ αὐτὸς γνωρίζεις ἀναπολήσης καὶ μὴ λησμονήσης ἢ κἀλλιον μάθης. Ἀναλογίσθητι ὅτι πέμπεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀχαΐαν, εἰς τὴν ἄκρατον ἐκκείνην καὶ ἀγνὴν Ἑλλάδα, ἐν ἣ πιστεύεται ὅτι κατὰ πρῶτον ἐφευρέθησαν ὁ πολιτισμὸς, τὰ γράμματα καὶ ἡ γεωργία. Ὅτι πέμπεται, ὅπως διορθώσης τὴν κατάστασιν ἐλευθέρων πολιτειῶν, τουτέστι πρὸς ἀνθρώπους κατ' ἐξοχὴν ἀνθρώπους, πρὸς ἐλευθέρους κατ' ἐξοχὴν ἐλευθέρους, οἵτινες τὸ φυσικὸν δίκαιον διὰ τῆς ἀρετῆς, διὰ τῶν προτερημάτων, διὰ τῆς φιλίας, διὰ τῆς πίστεως τέλος καὶ τῆς θρησκείας διετήρησαν καὶ διέσωσαν. Σεβάσθητι τοὺς κτίτορας θεοῦ, τὰς σκιάς τῶν θεῶν. Εὐλαβοῦ τὴν ἀρχαίαν δόξαν καὶ αὐτὸ τὸ γῆρας, ὅπερ παρὰ μὲν τοῖς ἀνθρώποις εἶνε σεβαστὸν, παρὰ δὲ ταῖς πόλεσιν ἱερὸν. Τίμησον τὴν ἀρχαιότητα, τίμησον τὰ ὑπερφυῆ κατορθώματα, τίμησον καὶ τοὺς μύθους αὐτούς. Μὴ ἀφαιρέσης τι ἐκ τῆς ἀξίας ἡτινός, μηδ' ἐκ τῆς ἐλευθερίας, μηδ' ἐξ αὐτῆς τῆς μεγαληγορίας. Ἐχε πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ χώρα ἡ πέμψασα ἡμῖν τοὺς νόμους, ἡτις καὶ ἠττηθεῖσα δὲν παρέλαβε παρ' ἡμῶν νόμους, ἀλλ' αἰτοῦσιν ἡμῖν ἔδωκεν* ὅτι εἰς τὰς Ἀθῆνας θὰ μεταβῆς, ὅτι τὴν Λακεδαιμόνα θὰ διοικήσης, ἀς ν' ἀφαιρέσῃ τις καὶ τὸ ὑπολειπόμενον τῆς ἐλευθερίας ὄνομα εἶνε τραχὺ, σκληρὸν καὶ βάρβαρον. Μιμήθητι τοὺς ἰατροὺς, οἵτινες, εἰ καὶ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μηδὲν ὀλίγον διαφέρουσιν ἐλεύθεροι δούλων, ὅμως ἀδρότερον καὶ εὐπροσηγορώτερον περιποιοῦνται τοὺς ἐλευθέρους. Ἀναλογίσθητι τί ἐκάστη πόλις ὑπῆρξε καὶ μὴ βλέπε τί δὲν ἠδυνήθη νὰ γείνη. Μακρὰν ἀπὸ

»σοῦ ἡ ἀλαζονεία καὶ ἡ τραχύτης καὶ δὲν φοβεῖσαι ψόγον».....κτλ.

Τοσοῦτον εὐγενῶς ἐφρόνει περὶ Ἑλλάδος καὶ Ἀθηνῶν ὁ νεώτερος Πλίνιος, καὶ βεβαίως καὶ ὁ προϊστάμενος καὶ κύριος αὐτοῦ Τραιανὸς ταῦτα εἶχε φρονήματα καὶ αἰσθήματα. Τοσαύτην ἐπιρροὴν εἶχον ἐξασκήσει πάντοτε τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων καὶ εἰς τοῦτο ἀναμφιβόλως ὀφείλεται καὶ ἡ σχετικῶς λίαν ἡπία διαδωγὴ τῆς Ῥώμης ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν καθυπόταξιν αὐτῆς.¹

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Γονεῖς! πρὶν εἰσαγάγητε τοὺς υἱοὺς σας εἰς ἰδιαίτερόν τι στάδιον, σπουδάξτε καθ' ὅσον δύνασθε τὰς κλίσεις, τοὺς χαρακτῆρας, τὰ προτερήματα, τὴν ἰκανότητά των.

Πόσοι εἰς τοῦτο τὸ ἐπάγγελμα εἰσβιαζόμενοι, ἀποτυγχάνουσιν ἐντελῶς, ἐνῷ δι' ἄλλο εἰσι προωρισμένοι ὑπὸ τῆς φύσεως, καὶ ἐδύναντο νὰ διαπρέψωσιν ἂν ἠκολούθουν ἐκεῖνο. Στρατιώτην θέλει ὁ πατήρ τὸν υἱόν του, καὶ τὸν εἰσάγει εἰς τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον, ἀλλ' ὁ υἱὸς κἀμμίαν ὄρεξιν διὰ δάφνας δὲν ἔχει, καὶ ἀποστρέφεται τὸν κρότον τῶν πυροβόλων καὶ τὴν ὄσμην τῆς πυρίτιδος* ἢ τὸν θέλει νομικὸν ὁ πατήρ, καὶ ὁ υἱὸς ὑπὸ τὸν κώδηκα καὶ τοὺς πανδέκτας ἔχει πάντοτε κεκρυμμένην τὴν ἀνάβασιν τοῦ Ξενοφῶντος, ἢ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ναπολέοντος* ἢ τὸν θέλει ἔμπορον, ἐνῷ ἐκεῖνος οὔτε μίαν διαίρεσιν οὔτε τὴν μέθοδον τῶν τριῶν δύναται νὰ φέρῃ εἰς πέρας, ἀλλ' ἀφορᾷ εἰς δόξαν συγγραφέως ἢ ποιητοῦ. Ὅταν οἱ πατέρες, μὴ σπουδάζοντες τῶν τέκνων τὰς κλίσεις, ἐπιφέρωσιν εἰς αὐτὰς βίαν, καὶ τὰ τέκνα των δυστυχῆ καθιστῶσι, καὶ εἰς τὴν πολιτείαν ἀνικάνους πολίτας παρασκευάζουσι.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Ἡ ἀνάγνωσις οὔτε ἡ καθολικὴ ἐπιστήμη εἶνε, οὔτε ἡ καθολικὴ σοφία. Ἀλλ' ὅστις συνείθισε ν' ἀναγινώσκῃ, δύναται πάντοτε ἐφ' οἴουδ' ἕποτε ζητήματος νὰ συμβουλευέται πείραν ἀφιλοκερδῆ καὶ εὐρυτέραν τῆς ἰδικῆς του. (Λαβουλαί).

* * Λαλήσας μὲν πολλάκις μετενόησα, σιωπήσας δὲ οὐδέποτε. (Σιμωνίδης).

* * Τὰ πλήθη ἔχουσιν ἀνάγκην ἡσυχίας, ἀσφαλείας καὶ ἐργασίας. (Θιέρσοι).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

* Ο Σάμιος ἀθλητῆς.

Ἐν ἔτει 1847 οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν προσεκλήθησαν δι' εἰδοποιήσεων μεγαλοσχημῶν καὶ